

Handläggare:
Annika Feychting tel 508 264 91
Avdelningen för Strategisk Trafikplanering

2004-08-20

Dnr 04-007-2180:1

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Remiss av Regionalt miljöhandlingsprogram 2004 för Stockholms län

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Gatu- och fastighetsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss av Regionalt miljöhandlingsprogram med gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande.

Olle Zetterberg

Monica Hildingson

SAMMANFATTNING

Länsstyrelsen har skickat samrådsmaterial för Regionalt miljöhandlingsprogram för Stockholms län på remiss till Stockholms stad. Materialet innehåller två delar, miljöhandlingsprogrammet och en aktualisering av åtgärderna i Miljövårdsprogram 2000 för Stockholms län.

De tre regionala parterna Kommunförbundet i Stockholms län (KSL), Länsstyrelsen i Stockholms län (Lst) och Regionplane- och trafikkontoret (RTK) vid Stockholms läns landsting har gemensamt drivit den process som resulterat i ett förslag till *Regionalt miljöhandlingsprogram 2004 för Stockholms län*.

Syftet med Regionalt miljöhandlingsprogram 2004 är att det ska ligga till grund för åtgärder som kan driva utvecklingen i länet i riktning mot en bättre miljö, och att öka samarbetet mellan länets aktörer. Miljöhandlingsprogrammet har inriktats på två områden inom vilka åtgärder har bedömts vara både viktiga och möjliga att arbeta vidare med:

- Vatten och avlopp – 33 åtgärder fördelade på delområdena dagvattenhantering, omvandlingsområden och enskilt vatten och avlopp (VA), renare avlopp samt yt- och grundvattenskydd.
- Resor och transporter – 10 åtgärder fördelade på delområdena logistik, verksamhetsinterna åtgärder och upphandling, hushållens hållbara resande samt samverkan och samordning.

Synpunkter på Vatten och avlopp

Delen Vatten och avlopp i handlingsprogrammet ligger i linje med Vattenprogram för Stockholm 2000.

Fastighetsförvaltningen arbetar med en miljöaktivitetsplan som innehåller både övergripande och detaljerade miljömål. Inom ramen för miljöaktivitetsplanen går det att arbeta in flera av åtgärderna i det regionala miljöhandlingsprogrammet. Fastighetsförvaltningen arbetar också aktivt med stadens dagvattenstrategi, ett program där olika åtgärder för att minska miljöpåverkan i dagvattnet finns identifierade.

Resor och transporter

Eftersom området Resor och transporter är kommunövergripande, är en regional samordning synnerligen angelägen. Gatu- och fastighetskontoret stöder därför det arbete som bedrivits i det regionala miljöhandlingsprogrammet. Kontoret deltar också i det samordningsarbete som för närvarande pågår.

Gatu- och fastighetskontoret planerar vidare att ta fram ett mobilitetsprogram för staden, det vill säga ett program för aktivt trafikant- och transportstöd. Programmet ska omfatta kundorienterade åtgärder som påverkar transportbehov och transportsätt samt effektiviserar resandet och transporterna. Programarbetet måste bedrivas i samverkan internt inom staden och med andra aktörer. En regional medverkan i arbetet är mycket angelägen.

Gatu- och fastighetskontoret planerar också att inrätta ett Mobilitetscentrum. Mobilitetscentrum är ett paraply under vilket till en början tre delprojekt inryms: ”Bilpool”, ”Stockholm – cykelstaden” och ”Kvalitetssäkring av företagets transporter och resor”.

Arbetet med mobilitetsprogram och Mobilitetscentrum är beroende av att medel beviljas från Stockholms miljömiljard och från Klimp (Klimatinvesteringsbidrag från Naturvårdverket).

UTLÅTANDE

Remissen

Länsstyrelsen har skickat samrådsmaterial för Regionalt miljöhandlingsprogram för Stockholms län på remiss. Materialet innehåller två delar, miljöhandlingsprogrammet och en aktualisering av åtgärderna i Miljövårdsprogram 2000 för Stockholms län. Hela samrådsmaterialet finns att tillgå på www.miljohandlingsprogram.nu samt på respektive hemsida för Länsstyrelsen, www.ab.lst.se, Regionplane- och trafikkontoret (RTK), www.rtk.sll.se och Kommunförbundet i Stockholms län (KSL) www.ksl.se. Parallellt med denna remiss kommer Länsstyrelsen att skicka ut reviderade regionala miljömål på remiss. Förslagen till miljöhandlingsprogram och till

regionala miljömål bör ses som kompletterande delar i det regionala miljöarbetet.

Regional miljöhandlingsprogram för Stockholms län

De tre regionala parterna Kommunförbundet i Stockholms län (KSL), Länsstyrelsen i Stockholms län (Lst) och Regionplane- och trafikkontoret (RTK) vid Stockholms läns landsting driver i samarbete med länets övriga aktörer ett långsiktigt miljöarbete. Arbetet har bland annat resulterat i två regionala miljövårdsprogram, 1991 och 2000. Samarbetet har nu fortsatt i den process som resulterat i ett förslag till *Regionalt miljöhandlingsprogram 2004 för Stockholms län*.

Syftet med Regionalt miljöhandlingsprogram 2004 är att det ska ligga till grund för åtgärder som kan driva utvecklingen i länet i riktning mot en bättre miljö och att öka samarbetet mellan länets aktörer. Programmet har ambitionen att komplettera och stärka andra pågående insatser som verkar i samma riktning. Programmet har fokus på åtgärder som bedöms ha stora möjligheter att verkligen bli genomförda.

Förslaget har utarbetats under hösten 2003 i en process som engagerat företrädare för många av regionens aktörer: kommuner, näringsliv, regionala myndigheter, ideella organisationer, branschorganisationer och kommunala bolag. Arbetet har syftat till att definiera åtgärder som är möjliga att genomföra och att mobilisera den handlingskraft som krävs för att de också ska genomföras.

I dialog med länets kommuner har de regionala parterna valt att inrikta miljöhandlingsprogrammet på två områden inom vilka åtgärder har bedömts vara både viktiga och möjliga att arbeta vidare med:

- Vatten och avlopp – 33 åtgärder fördelade på delområdena dagvattenhantering, omvandlingsområden och enskilt vatten och avlopp (VA), renare avlopp samt yt- och grundvattenskydd.
- Resor och transporter – 10 åtgärder fördelade på delområdena logistik, verksamhetsinterna åtgärder och upphandling, hushållens hållbara resande samt samverkan och samordning.

Åtgärderna är av olika slag. Inom alla delområden betonas behovet av samverkan, nätverk och arenor för gemensamt kartläggningsarbete, kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsutbyte. Andra åtgärder har karaktär av ”verktyglåda”: hjälp till hushåll, fastighetsägare och företag för att bättre sköta vatten och avlopp och välja hållbara och effektiva transporter. Förslag finns om informationsinsatser, som riktas både till allmänheten och specifika målgrupper.

Miljöhandlingsprogrammet remissbehandlas under våren 2004 och avsikten är att det slutliga dokumentet ska föreligga under hösten 2004. Remissens syfte är att förankra arbetet med programmet, prioritera åtgärder samt att få en delaktighet i genomförandet av föreslagna åtgärder.

De ansvariga för miljöhandlingsprogrammet har angett ett antal punkter som de i första hand önskar synpunkter på.

Gatu- och fastighetskontorets synpunkter

Vatten och avlopp

Vattenfrågor är frågor som hanteras lokalt i Stockholm. Sambanden inom regionen är självklara och det är bra att en helhetssyn kommuniceras mellan kommunerna genom att sätta samman ett handlingsprogram.

Delen Vatten och avlopp i handlingsprogrammet ligger i linje med Vattenprogram för Stockholm 2000. Detta består av tre delar:

- ? Genomförda åtgärder 1995 – 1999
- ? Faktaunderlag till strategi för Stockholms vattenarbete
- ? Strategi för Stockholms vattenarbete (förslag)

Förslaget till Strategi för Stockholms vattenarbete remissbehandlas för närvarande. Gatu- och fastighetskontoret har deltagit i framtagande av handlingsprogrammet ”Strategi för Stockholms vattenarbete 2004 – 2015” under miljöförvaltningens ledning. Miljö- och hälsoskydds nämnden har remitterat förslaget till bland annat till stadens politiska nämnder. Gatu- och fastighetsnämnden besvarade remissen den 17 augusti 2004.

Fastighetsförvaltningen berörs av en rad av föreslagna åtgärder. Dock saknar Fastighetsförvaltningen rådighet över frågorna. Sedan ett antal år tillbaka arbetar Fastighetsförvaltningen aktivt med en miljöaktivitetsplan som innehåller både övergripande och detaljerade miljömål. Inom ramen för miljöaktivitetsplanen går det att arbeta in flera av åtgärderna i det regionala miljöhandlingsprogrammet. Fastighetsförvaltningen arbetar också aktivt med stadens dagvattenstrategi, ett program där olika åtgärder för att minska miljöpåverkan i dagvattnet finns identifierade. Det innebär att Fastighetsförvaltningen redan idag arbetar med att minimera utsläpp från t.ex. fasadtvätt samt lokalt omhändertagande av dagvatten där så är möjligt.

Fastighetsförvaltningen förvaltar också jord- och skogsbruksfastigheter utanför stadens gränser samt naturreservat i angränsande kommuner. Här arbetar man sedan tidigare aktivt med att minska läckaget till yt- och grundvatten från jord- och skogsbruk. Förvaltningen har också försökt minimera användningen av bekämpningsmedel och andra former av kemikalier i jord- och skogsbruk.

Endast en mycket begränsad del av Fastighetsförvaltningens fastigheter är idag inte anslutna till kommunalt vatten- och avloppssystem. Dessa fastigheter är identifierade och kontrollmyndigheten, Miljöförvaltningen, är informerad om åtgärder som vidtas för att sköta dessa enskilda VA-anläggningar. Endast en enskild VA-anläggning klassas som anmälningspliktig, Stegsholm 3:2, och ansvaret för den anläggningen har förflyttats till FB Servicehus AB.

Resor och transporter

Eftersom resor och transporter är kommunövergripande är en regional samordning synnerligen angelägen. Gatu- och fastighetskontoret stöder därför det arbete som bedrivits i det regionala miljöhandlingsprogrammet.

Kontoret deltar också i det samordningsarbete som för närvarande pågår. Syftet med arbetet är att skapa en gemensam plattform. Inom ramen för plattformen ska projekt med åtgärder för hållbarare resor och transporter drivas. Med hållbara transporter och resor menar vi sådana åtgärder som skapar sociala, miljömässiga och ekonomiska mervärden. Nedan följer en redogörelse för de planer som gatu- och fastighetskontoret har inom området. Allt detta arbete är beroende av en regional samordning för att önskvärda effekter ska kunna uppnås och arbetet bli effektivt.

Gatu- och fastighetskontoret planerar att ta fram ett mobilitetsprogram för staden – ett aktivt trafikant- och transportstöd. Programmet ska omfatta de två första stegen i Vägverkets fyrstegsprincip. Åtgärder inom steg ett handlar om att påverka människors resbehov i syfte att minska resandet och lösa kontakter m.m. på annat sätt. I detta steg ingår också att påverka människor att välja transportsätt som både är mer miljöanpassade och effektiva. Det handlar om att påverka människor genom information/kommunikation, ge stöd och erbjudanden som förbättrar resandets kvalitet. På samma sätt kan stöd och stimulans ges till företag för att förändra och effektivisera resandets kvalitet. Åtgärder inom steg två har till syfte att göra det befintliga transportsystemet effektivare genom att använda ny teknik så att kapaciteten och utnyttjandet ökar. Härigenom ökar både kapaciteten och tillgängligheten till transportsystemet och kvaliteten för de enskilda resenärerna och transportörerna. Programarbetet måste bedrivas i samverkan internt inom staden och med andra aktörer. En regional medverkan i arbetet är mycket angelägen. Steg tre och fyra i fyrstegsprincipen omfattar mindre upprustningar av befintlig infrastruktur (tre) och utbyggnad av ny infrastruktur (fyra).

Gatu- och fastighetskontoret planerar också att inrätta ett Mobilitetscentrum. Detta ska svara för en långtgående samverkan mellan Stockholms stad och transportsektorn. Tankesätt och metoder inom *Mobility Management* utvecklas och implementeras för att bidra till att göra transportsektorn ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar.

Mobilitetscentrums övergripande mål är att:

- ? bidra till att minska miljöbelastningen från stockholmstrafiken mätt i minskade koldioxidutsläpp, kväveoxider samt minskade utsläpp av partiklar, ozon, kolmonoxid och kolväten.
- ? förbättra rese- och transportkvaliteten för medborgare och näringsliv inom ramen för hela reskedjan. Det kan handla om allt från minskad trängsel till att det är lätt att hitta information för att kunna kombinera olika transportslag, exempelvis mellan bil och buss eller T-bana.

Mobilitetscentrum är ett paraply under vilket till en början tre delprojekt inryms: ”Bilpool”, ”Stockholm – cykelstaden” och ”Kvalitetssäkring av företagens transporter och resor”. Delprojekten beskrivs kortfattat senare.

Mobilitetscentrums övergripande verksamhet är att:

- ? Utforma gemensamma strategier.
- ? Utforma en gemensam webbportal.
- ? Samordna insatser mellan olika aktörer i Stockholm.

- ? Initiera och stödja samverkan och samarbetsprojekt mellan medverkande aktörer.
- ? Sprida information om framgångsrika metoder och insatser för maximalt genomslag.
- ? Initiera och genomföra mindre informationskampanjer för hållbart resande med god kvalitet, som inte ryms inom delprojekten.
- ? Utveckla nya delprojekt inom ramen för Mobilitetscentrum.

Mobilitetscentrum med de tre delprojekten syftar till att bidra till förverkligandet av Stockholms handlingsprogram mot växthusgaser samt Stockholms miljöprogram. Ytterligare ett syfte är att utveckla rese- och transportkvaliteten och därmed minska trängseln. Utgångspunkten för Mobilitetscentrum är därför ett kundorienterat arbetssätt.

För att göra det möjligt att genomföra arbetet med mobilitetsprogram och Mobilitetscentrum har gatu- och fastighetskontoret sökt pengar från Stockholms miljömiljard och från Klimp (Klimatinvesteringsbidrag) från Naturvårdverket. Positivt besked på dessa ansökningar är en förutsättning för arbetet. Besked om ansökningarna kommer under hösten. Planer finns också på att söka pengar i den andra ansökningsomgången från Stockholms miljömiljard, för ytterligare några delprojekt inom ramen för Mobilitetscentrum.

Svar på remissfrågorna

Miljöhandlingsprogrammet som helhet

1. Är förslaget till miljöhandlingsprogram relevant och realistiskt med beaktande av Stockholmsregionens utveckling och särskilda miljöförutsättningar?

Kommentar: Programmet är i linje med Stockholms stads arbete.

2. Arbetssättet har varit aktörorienterat, dvs har utgått från deltagarnas egna verksamheter. Är detta ett bra sätt för samverkan inom det regionala miljöarbetet?

Kommentar: Vi noterar att Stockholms stad har deltagit har deltagit med personer från enskilda förvaltningar. Arbetet har dock inte spridits vidare till andra förvaltningar inom staden.

Åtgärder

3. Om Er organisation är föreslagen att delta i genomförandet av åtgärderna som föreslås i handlingsprogrammet – kommer ni att delta? I så fall på vilket sätt och i vilken utsträckning?

Kommentar: Åtgärder som ingår i stadens program arbetar vi vidare med. Inom resor och transporter ligger arbetet med mobilitetsprogram och Mobilitetscentrum i linje med åtgärderna i handlingsprogrammet.

4. Om Er organisation *inte* är föreslagen att delta i genomförandet av åtgärderna som föreslås i handlingsprogrammet men anser att Ni bör delta – på vilket sätt och i vilken utsträckning kan Ni bidra till genomförandet?

Kommentar: Stockholms stad har eget vattenprogram.

5. Finns det andra målsättningar och initiativ som Er organisation kan koppla ihop med detta programarbete, för att uppnå synergieffekter?

Kommentar: Vid nybebyggelse genomförs kompensationsåtgärder för exploatering av ianspråkstagen mark.

Arbetet med mobilitetsprogram och Mobilitetscentrum kan kopplas ihop med regionala programarbetet för att uppnå synergieffekter.

6. Saknas det, för Er, några viktiga aktörer för respektive åtgärd?

Kommentarer: Vi saknar några punkter i programmet.

Mälarens vattenstånd och den föreliggande översvänningsrisk som finns vid utloppen till Saltsjön. Åtgärder för dagvatten från trafikleder.

7. En slutsats från arbetet med miljöhandlingsprogrammet är att det finns behov av regional samordning av det fortsatta arbetet. I programmet föreslås därför, för respektive område hur detta kan ske. Skulle Ni vilja delta i denna samordning? Om inte - har Ni några synpunkter på vilka andra aktörer som bör delta i samordningen?

Kommentar. Det är angeläget att skapa samverkansgrupper för samsyn kring hanteringen av kommunövergripande avrinningsområden enligt definitionen i EG:s ramdirektiv för vatten.

Det är angeläget med regional samordning inom området Resor och transporter, och gatu- och fastighetskontoret deltar i detta arbete.

8. Prioritera varje åtgärd inom de två områdena *Vatten och avlopp* samt *Resor och transporter* med: 1 = hög, 2 = medel eller 3 = lägre prioritet. Se kommentarer till åtgärder enligt bilaga.

9. Övriga synpunkter

-

Del II – Aktualiseringen av åtgärderna i Miljövårdsprogram 2000

10. Stämmer lägesredovisningen för respektive åtgärd?

Om redovisningen *inte* stämmer – komplettera texten

Se kommentarer av två punkter i bilaga.

11. Om Ni är ansvarig för en åtgärd som *inte* är påbörjad – kommer Ni att genomföra den och i så fall när? Alternativt förklara varför Ni inte avser att genomföra den.

-

12. Övriga synpunkter

-

SLUT